

Pravna odgovornost ljekara osnovna sudsko medicinska načela vještačenja ljekarske odgovornosti

Zdenko Cihlarž

Prof dr sc., specijalista sudske medicine i specijalista patolog, Tuzla, Bosna i Hercegovina, zdenko.cihlarz@bih.net.ba

Sažetak: Svakodnevna praksa za sve većim potrebama za vještačenjima krivičnog djela nesavjesnog liječenja pred sudovima BiH te njihovog procesuiranja ukazala je potrebom da se usaglase osnovna načela kod ovih medicinskih najkompleksnijih i najtežih vještačenja te da se time olakša i rad tužilaca odnosno sudija, u ovim i za njih teškim (možda i najtežim) krivičnim predmetima. Ovim radom se ukazalo na osnovna sudsko-medicinska načela vještačenja ljekarske odgovornosti sa ciljem da se olakša rad ljekara –eksperata, osobito timova vještaka (posebno u slučajevima kada u timu nema specijaliste sudske medicine) i što bližeg usaglašavanja pravnog i medicinskog pristupa ovom sve češćem društvenom problemu.

Ključne riječi: medicinska deontologija, ljekarska greška, ljekarska odgovornost, krivično djelo

Datum prijema rada: 20. februar 2015.

Datum odobrenja rada: 27. februar 2015.

Polazeći od kompleksnosti ljekarskog ponašanja i djelovanja globalno se može zaključiti da njegova odgovornost može biti:

- etička,
- stručna i
- pravna

(prije svega se misli na krivično pravnu odgovornost), iako je često teško odrediti oštru granicu među njima. Granice krivične odgovornosti su ipak najuže iz razloga što je krivično – pravno kažnjivo samo ono ponašanje ljekara koje je rezultat njegovog očigledno nesavjesnog (neetičkog) postupka, odnosno osobito grubih stručnih grešaka.

Današnja medicina je znatno proširila obim znanja, ali i obaveze ljekara. Osnovne obaveze i osobenosti ljekara današnjice su: stručna sprema i poznavanje medicinske nauke te humanost (ljubav prema čovjeku) i pravednost (priznavanje podjednake prava svakog čovjeka na zdravlje, na ljekarsku pomoć).

Posebna važnost medicinske deontologije u odnosu na druge (svaka profesija ima svoju deontologiju) je u tome što je objekat medicine ljudski život i zdravlje. Iz ovoga proizilazi i poseban, specifičan, na neki način povlašten položaj ljekara u društvu, jer se pacijent, nalazeći se u određenoj stanju, u određenoj ovisnosti, mora često ljekaru povjerovati, kako njegovom znanju, tako isto i njegovoj dobronamjernosti. S ovim, u uskoj vezi je i nemogućnost

objektivne kontrole postupaka ljekara, zbog čega se često naglašava važnost njihove unutrašnje etičke kontrole pri vršenju svoga zvanja. Različite povlastice koje ljekar ima, zbog toga povlaštenog položaja u društvu, mogu moralno slabije dovesti u različita iskušenja, te stoga nije ni čudo što se vrlo rano društvo želilo zaštititi od nesavjesnih postupaka ljekara.

Prvi puta, građanska i krivična odgovornost ljekara se pominje u posebnom zakonu donijetom u Vaviloniji, za vrijeme vladavine Hamurabija (1791-1750 g. stare ere). U tom poznatom Hamurabijevom zakonu se npr. precizira novčani iznos za svaku hiruršku intervenciju posebno. Tako, u slučaju da "pacijent umre krivicom ljekara ili da izgubi oko, treba ljekaru odsjeći obje ruke".

Prema ovom Zakonu dužnost ljekara je da pregled žene obavlja samo u prisustvu trećeg lica, nikako nasamo.

Prvi Kodeks ponašanja ljekara je poznata Hipokratova zakletva, čiji je tekst sačuvan u skupini djela koja se pripisuju Hipokratu (460-377 g. p. n. e.) koja potječe od pitagorejske škole.

UV-om st. p. n. e. bila je uobičajena formula pristupanja u družbu asklepijada (ljekara i učitelja ljekarništva) na ostrvu Kosu.

Prilagođena današnjim shvatanjima i potrebama, s posebnim naglaskom na moralne obaveze ljekara, je Ženevska formulacija Hipokratove zakletve (1948 g.) koja ima

ZAKLJUČAK

U procesuiranjima krivičnog djelu nesavjesnog liječenja vještaci medicinske struke imaju ključnu ulogu u utvrđivanju stvarne ljekarske odgovornosti i svojim stručnim znanjem pomažu u postizanju krajnjeg cilja: utvrđivanju istine u svakom konkretnom slučaju. Ovo tim prije kada se ima u vidu stepen medicinskog obrazovanja sudija. Poznavanje osnovnih načela sudsko-medicinskog vještačenja u utvrđivanju ljekarske odgovornosti bi pomoglo u ujednačavanju stavova u mogućim različitim pristupima ovim kompleksnim vještačenjima. Zbog težine i kompleksnosti predmeta većine ovih vještačenja u isto treba uključiti najistaknutije i najiskusnije eksperte iz određene grane medicine (koja je predmet vještačenja) uz obavezno prisustvo iskusnog sudsko-medicinskog vještaka iz razloga što se od njega očekuje da poznaje opšta načela ovih vještačenja i da svojim iskustvom i znanjem usmjerava rad ostalih ljekara – eksperata u cilju dobivanja objektivnog i realnog saznanja o eventualnoj ljekarskoj odgovornosti čime će se rad sudija znatno olakšati i doprinijeti donošenju pravedne i na Zakonu zasnovane presude.

LITERATURA

- Cihlarž, Z. Medicinska deontologija (predavanja). KZ FBiH. „Službene novine FbiH“, 36/03.
KZ Brčko distrikta. „Službeni glasnik BD BiH“, 33/13.
KZ RS „Službeni glasnik RS“, 49/03
Škavić, J., Zečević, D. (2010). *Načela sudsko-medicinskih vještačenja*, Zagreb: Naklada Ljevak, str. 191-202.
Tasić, M. i sar.(2006). *Sudska medicina*, Novi Sad: Zmaj, str. 515-518.

Medical Responsibility - Fundamental Principles of Legal-Medicine Expertisions of Medical Responsibility

Zdenko Cihlarž

Abstract: routine legal practice in Bosnia and Herzegovina shows enlarging the number of medical responsibility torts. It is necessary to match the fundamental principles of legal-medicine expertisions in those very complicate cases. This publication tries to solve only the part of this problemacy and makes easier forensic-medical experts work.

Keywords: medical deontology, medical mistake, medical responsability, the tort.